Motion 2017:31 av Karin Michal m.fl. (MP) om utökade psykiatriska resurser inom primärvården

13

LS 2017-0915

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2018-01-10

LS 2017-0915

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:31 av Karin Michal m.fl. (MP) om utökade psykiatriska resurser inom primärvården

Föredragande landstingsråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

Karin Michal m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion om utökade psykiatriska resurser inom primärvården.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Landstingsstyrelsen anser det mycket angeläget att stärka första linjens psykiatri. Det innebär att husläkarmottagningarna får ett utökat uppdrag. Målsättningen är att i största möjliga utsträckning kunna sätta in åtgärder tidigt innan den psykiska ohälsan utvecklas till en psykiatrisk sjukdom.

Det är glädjande att alltfler patienter med psykisk ohälsa vänder sig till husläkarmottagningar med sina besvär. Det beräknas att cirka 25 – 30 procent av dem som söker husläkare har någon form av psykiska besvär. En mindre del av patienterna får dock en psykiatrisk diagnos inom primärvården.

Antalet psykosociala besök på husläkarmottagningar ökade med 307 procent mellan åren 2008 till 2015. Under år 2015 gjordes 285 000 psykosociala besök på husläkarmottagningarna. Besöken hos psykolog ökade mest.

När vårdval infördes år 2008 utökades husläkarverksamhetens psykosociala uppdrag. Andra personalkategorier anställdes för att erbjuda vård inom detta område. Den personal som ger denna vård är legitimerad

psykolog, socionom med basutbildning i psykoterapi, legitimerad psykoterapeut och hälso- och sjukvårdspersonal med basutbildning i psykoterapi. I avtalen ställs krav på att behandlande personal ska ha grundläggande utbildning i den specifika behandling som ges.

Husläkarmottagningarna får ersättning för sitt psykosociala uppdrag upp till ett tak. Detta ersättningstak höjdes år 2017. Några husläkarmottagningar samverkar med näraliggande mottagningar om de psykosociala insatserna.

Enligt avtalen kan husläkarmottagningen inrätta särskilda psykosociala team. En förutsättning är att kompetenskraven följs. Enligt avtalet för år 2018 ges möjligheter att förstärka de psykosociala teamen. I kommande avtal planeras ytterligare förstärkningar av kompetensen inom den psykosociala verksamheten. Det kan dock bli svårigheter att fullt ut bemanna med psykologer då det för närvarande råder brist på psykologer.

Eftersom behoven av psykosociala insatser vid husläkarmottagningarna är mångfasetterade och komplexa behövs evidensbaserade behandlingsmetoder. Stockholms läns landsting har använt statliga stimulansmedel för att finansiera olika forskningsstudier för att kunna utöka antalet evidensbaserade behandlingsmetoder för denna patientgrupp.

Under år 2018 kommer exempelvis internet-KBT och fysisk träning enligt Regassamodellen att implementeras vid husläkarmottagningarna. Detta är ett resultat av forsknings- och utvecklingsarbetet. Det är angeläget att individuella vårdplaner upprättas för denna patientgrupp. Det är särskilt viktigt om vårdbehovet är omfattande och resurskrävande.

Ett Regionalt psykiatricentrum kommer att inrättas. Centrat kommer att arbeta för att säkerställa kvaliteten inom den psykiatriska vården och hantera kvalitetsregister på ett bättre sätt än hittills. Nya forskningsresultat och förbättrade vårdprocesser kommer att kunna introduceras under mer organiserade former. Det är till nytta även för första linjens psykiatri.

Inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen pågår ett fortlöpande arbete med att justera avtalen för husläkarverksamheten. Det handlar om att utöka kompetensen efter behoven och att minska de administrativa hindren vid samverkan med andra professioner. Dessutom pågår ett arbete för att förbättra informationen på 1177 Vårdguiden och på Vårdgivarguiden om husläkarmottagningarnas möjligheter att behandla psykisk ohälsa. Detta

för att underlätta för allmänheten, vårdgrannar och kommuner att hitta rätt vård och få korrekt information.

Ett kontinuerligt utvecklingsarbete bedrivs för att modernisera den psykiatriska vården i Stockholms län i linje med Framtidens hälso- och sjukvård. I arbetet tas standardiserade vårdprocesser fram som bygger på nationella riktlinjer och regionala vårdprogram. Det kommer att ha stor betydelse för den vård vid psykisk ohälsa som bedrivs på husläkarmottagningarna.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 11 december 2017
Motion 2017:31
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag 21 november 2017 med V- och MP-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 6 oktober 2017

Irene Svenonius

Anna Starbrink

Gustaf Drougge

Stockholms läns landsting

2017-12-11
LS 2017-0915

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Anna Lundgren

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:31 av Karin Michal m.fl. (MP) om utökade psykiatriska resurser inom primärvården

Ärendebeskrivning
Karin Michal m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion om utökade psykiatriska resurser inom primärvården.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 11 december 2017
Motion 2017:31
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag 21 november 2017 med V- och MP-ledamöternas muntliga reservation
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 6 oktober 2017

Förslag till beslut
Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
I en motion om utökade psykiatriska resurser inom primärvården föreslår motionärerna att landstingsfullmäktige ska uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att vårdcentralerna utökar sin psykiatriska, psykoterapeutiska och psykosociala kompetens, att vårdcentralerna etablerar psykosociala team och tillser att rutiner möjliggör ett helhetsperspektiv på patienten och underlättar samarbete mellan vårdcentraler och kommunala organ.

Mot bakgrund av de insatser och det förbättringsarbete som pågår för att stärka den psykiatriska vården och som redovisas nedan, anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Den psykiska ohälsan och diagnosticering av depression och ångest ökar i Stockholms län. Mot denna bakgrund föreslås i motionen utökade psykiatriska resurser inom primärvården. Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige ska uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att vårdcentralerna utökar sin psykiatriska, psykoterapeutiska och psykosociala kompetens, att vårdcentralerna etablerar psykosociala team med bred kunskap om olika behandlingsmetoder samt att tillse att primärvårdens administrativa rutiner, ersättningssystem och informationsutbud utformas så att de möjliggör ett helhetsperspektiv på patienten och underlättar samarbete mellan vårdcentraler och kommunala organ.

Ärendet har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
I mål och budget 2018 (LS 2017-0452) fastslås att första linjens psykiatri spelar en central roll, och målsättningen är att fler personer ska slutbehandlas inom primärvården. Flera insatser lyfts fram för att stärka den psykiatriska vården; en kartläggning av tillgänglighet och väntetider till primärvården, och en översyn över hur tillgänglighet och kompetens-utveckling kan förbättras genom bättre samverkan mellan vårdgivare, samt hur det kan säkerställas att behandlingar som landstinget erbjuder är evidensbaserade, säkra och effektiva. Det framhålls vidare att utvecklingen av nya och effektiva metoder ska komma patienterna till del. Utgångspunkten är att också den psykiatriska hälsovården ska präglas av valfrihet, och därför är individuella vårdplaner att föredra. I mål och budget 2018 framhålls vidare att tillgängligheten till behandling via internet ska stärkas, och det är också viktigt att stärka samverkan mellan vårdgivarna. Det regionala psykiatricentrum som är under inrättande förväntas kunna säkerställa kvaliteten på den erbjudna psykiatriska vården genom samlad hantering av kvalitetsregister, implementering av forskning och förbättrade vårdprocesser.

I hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande redogörs för gällande kompetenskrav för husläkarverksamhetens psykosociala uppdrag. Vårdgivaren har möjlighet att utöka sin psykosociala verksamhet med full ersättning upp till ett visst ersättningstak, och därefter erhålla 66 procent i ersättning. Kvoten för ersättningstaket höjdes 2017 från 0,2 till 0,3 vilket möjliggjort utökning av denna verksamhet.

I hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande framgår vidare att det i gällande avtal inte finns några hinder för vårdgivaren att vidga sin psykosociala verksamhet till psykosociala team förutsatt att kompetenskraven följs.

Hälso- och sjukvårdsnämnden ser positivt på samverkan mellan husläkarmottagningar och näraliggande mottagningars psykosociala team och möjligheter till samutnyttjande av resurser inom uppdraget psykosociala insatser.

Nämnden redovisar även pågående arbete för att låta andra legitimerade yrkesgrupper erbjuda vårdtjänster inom ramen för uppdraget, och framhåller att det är viktigt att det finns tillgång till olika typer av evidensbaserade behandlingsmetoder inom primärvårdens psykosociala insatser då behoven ofta är mångfacetterade och komplexa.
Behov av samordnade insatser är särskilt viktiga, och samordnad individuell plan rekommenderas och med en särskild ekonomisk ersättning då det är en resurskrävande insats. Bland pågående insatser syftande till att sammantaget stärka den psykosociala verksamheten märks arbete för att förstärka de psykosociala teamen, införa fler evidensbaserade behandlingsmetoder, minska administrativa hinder och förbättra informationen om vårdutbudet.

I hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande över motion 2017:28, LS 2017-0912, om en översyn av den psykiatriska vården inom Stockholms läns landsting, framhålls det kontinuerliga utvecklingsarbete som bedrivs i syfte att modernisera den psykiatriska vården i linje med ”Framtidens hälso- och sjukvård”. I arbetet med standardiserade vårdprocesser som bygger på nationella riktlinjer och regionala vårdprogram och syftar till att ge en bra, jämlik och säker vård har fördjupade granskningar inom psykiatri genomförts. Den kontinuerliga översynsmodellen bidrar med viktiga kunskapsunderlag för landstinget i rollen som beställare och i kvalitetsuppföljningen av vårdgivare.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Landstingsdirektörens stab
Godkänd av Malin Frenning, 2017-12-08

MOTION
2017-05-09

miljöpartiet de gröna

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -06- 14
Dnr. LS 2017-0915

2017:31

Motion av Karin Michal (MP) om utökade psykiatriska resurser inom primärvården

Mellan 30 och 50 procent av besöken inom primärvården handlar om psykiska problem, vanligast är depression, ångest, stress och utmattningssyndrom. I årsrapporten för 2016 från Stockholms medicinska råd framgår att förekomsten av obehandlad depression och ångestsyndrom är stor. Allt fler patienter har fått dessa diagnoser under senare år. Samtidigt sker en stor omorganisation inom landstingets sjukvård, inklusive psykiatrin, kallad framtidens hälso- och sjukvård. Där betonas primärvårdens roll som ingång till och bas i sjukvården. Patienter med så kallade lättare psykiatriska problem ska behandlas inom primärvården.

Detta kräver en stor och snabb omställning, och man kan ha viss förståelse för att allt inte omedelbart har fungerat som det är tänkt. I nuläget finns det vårdcentraler utan någon psykiatrisk och psykoterapeutisk kompetens överhuvudtaget. Det leder troligen till ökad och ibland onödig medicinering; den åtgärd en allmänläkare förfogar över. På den framgångsrika vårdcentralen i Gustavsberg arbetar 10 psykologer. Det är ändå kö till deras behandlingar. Det säger något om behovet, för troligen har man inte större psykiska problem i Gustavsberg än på andra ställen.

Nu måste fokus läggas på en ekonomisk och administrativ satsning på vårdcentralerna. Ersättningen till primärvården i SLL har i reala termer sjunkit sedan vårdvalet infördes 2009, trots att uppdraget utvidgats och tänkes ersätta en del specialistvård. Det skriver Göran Stiernstedt i sin rapport "Effektiv vård". Han menar att ökade resurser skulle signalera en viljeinriktning och ge en mer attraktiv arbetsplats. Vi håller med honom och Miljöpartiet har i sin budget fördubblat stödet till psykosociala team.

Vi vill också se ett rikt utbud av psykoterapeutiska behandlingar. KBT, psykodynamisk terapi, stödsamtal, mindfulness, motiverande samtal, enskilt eller i grupp. Mindfulness i grupp har i en undersökning visat på lika goda resultat som KBT, och gruppbehandling är billigare. Motion på recept eller ett träningsprogram med personlig uppföljning har för vissa visat sig lika effektivt som psykoterapi. Det viktiga för ett gott resultat är en professionell diagnostisk utredning där patientens önskemål om behandling vägs in.

Det kan vara svårt för en enskild vårdcentral att ha kompetens för många olika metoder. Därför vill vi att man underlättar för samarbete t ex mellan vårdcentraler inom samma stadsdel. Alla har exempelvis kanske inte tillgång till grupprum. Man kan också samarbeta med privat arbetande psykoterapeuter, som sker redan idag. Detta kräver ett ersättningssystem som möjliggör och inte krånglar till sådant samarbete. Inte minst behöver samarbete med kommunen stärkas och underlättas administrativt.

Primärvården behöver växa in i sin roll som navet i patientens kontakter med sjukvården. Den behöver ett helhetsperspektiv på patientens rehabilitering.

Miljöpartiet föreslår därför fullmäktige besluta

att uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att vårdcentralerna utökar sin psykiatriska, psykoterapeutiska och psykosociala kompetens, motsvarande patienternas behov.

att uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att vårdcentralerna etablerar psykosociala team som har bred kunskap om olika behandlingsmetoder och där inte bara KBT utan också t ex olika gruppterapier, psykodynamisk terapi, mindfulness, program för fysisk träning och stödsamtal finns som alternativ.

att uppdra till hälso- och sjukvårdsnämnden att tillse att primärvårdens administrativa rutiner, ersättningssystem och informationsutbud utformas så att de möjliggör ett helhetsperspektiv på patienten och underlättar samarbete mellan vårdcentraler och kommunala organ.

Karin Michal Susanne Nordling Thomas Bengtsson

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

PROTOKOLLSUTDRAG 10/2017
§ 295

SAMMANTRÄDESDAG
2017-11-21

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-11-22

§ 295 Yttrande över motion 2017:31 av Karin Michal (MP) om utökade psykiatriska resurser HSN 2017-1299

Ärendebeskrivning
Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:31. I motionen föreslår Karin Michal (MP) utökade psykiatriska resurser inom primärvården.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-10-06
Motion 2017:31 av Karin Michal (MP)

Yrkanden
1) Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2) Susanne Nordling (MP) och Håkan Jörnehed (V) yrkar bifall motionen.

Proposition
Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer proposition på förslagen och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandes yrkande.

Reservationer
Susanne Nordling (MP) anmäler att MP-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Håkan Jörnehed (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras
LS-kansli
Akten

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-10-06

HSN 2017-1299

Handläggare:
Marina Skarbövik

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-11-21

Yttrande över motion 2017:31 av Karin Michal (MP) om utökade psykiatriska resurser

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:31. I motionen föreslår Karin Michal (MP) utökade psykiatriska resurser inom primärvården.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-10-06
Motion 2017:31 av Karin Michal (MP)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslaget

Motionen från Karin Michal (MP) föreslår följande åtgärder inom husläkarverksamhetens psykosociala uppdrag:

- Utökning av psykiatrisk-, psykoterapeutisk-, psykosocial kompetens motsvarande patienternas behov.

- Etablering av psykosociala team som har bred kunskap om olika behandlingsformer på vårdcentralerna.

- Tillse att primärvårdens administrativa rutiner, ersättningssystem och informationsutbud utformas så att det möjliggör ett helhetsperspektiv på patienten och underlättar samarbete mellan vårdcentraler och kommunala organ.

Kompetenskravet inom husläkarverksamhetens psykosociala uppdrag är socionom med lägst basutbildning i psykoterapi, legitimerad psykolog, legitimerad psykoterapeut eller annan legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal med lägst basutbildning i psykoterapi. Behandlande personal ska enligt avtalet ha grundläggande utbildning i den specifika behandling som ges. Utifrån dessa kompetenskrav ges vårdgivaren möjlighet att utöka sin psykosociala verksamhet och då få full ersättning upp till ersättningstaket för husläkarverksamhetens psykosociala insatser. Därefter erhålls 66 procent av denna besöksersättning. År 2017 höjdes kvoten för detta ersättningstak från 0,2 till 0,3 vilket ökar möjlighet för utökning av denna verksamhet ytterligare.

Det finns i gällande avtal inga hinder för vårdgivaren att vidga sin psykosociala verksamhet till psykosociala team förutsatt att kompetenskraven följs. Vid 2016 års uppföljning av husläkarverksamheternas psykosociala insatser framkommer det att några husläkarmottagningar samverkar med andra närliggande mottagningars psykosociala team. Förvaltningen ser mycket positivt på nämnda samverkan och de möjligheter som den har gett till att samutnyttja deras samlade resurser inom uppdraget psykosociala insatser. Det förfrågningsunderlag som gäller för husläkarmottagningarna för 2018 ger mottagningarna större möjligheter att låta andra legitimerade yrkesgrupper erbjuda vårdtjänster inom ramen för uppdraget. Detta kommer enligt förvaltningen att bidra till en förstärkning av de psykosociala teamen. Förvaltningen planerar att i kommande förfrågningsunderlag föreslå ytterligare förstärkningar av kompetensen inom den psykosociala verksamheten. Emellertid är det viktigt att påtala att förvaltningen i kommande förslag till förstärkning av de psykosociala teamen kommer att väga in de riskerna för att de kan påverka möjligheterna att bemanna psykiatrin med specialistutbildad personal.

Det är viktigt att det finns tillgång till flera olika typer av evidensbaserade behandlingsmetoder inom primärvårdens psykosociala insatser, då behoven där ofta är mångfasetterade och komplexa. Behov av samordnade insatser för denna målgrupp är extra viktig där samordnad individuell plan rekommenderas och ersätts särskilt då det är en resurskrävande insats. Med hjälp av statliga stimulansmedel har förvaltningen under de senaste åren finansierat olika forskningsstudier, som syftar till att utöka antalet evidensbaserade behandlingsmetoder för denna målgrupp. Förvaltningen planerar tillsammans med Akademiskt primärvårdscentrum att under 2018 påbörja implementering av internet-KBT inom

primärvården samt fysisk träning enligt Regassamodellen. Samverkan med länets FAR-ledare är en viktig del i detta arbete. Att öka antalet olika evidensbaserade behandlingsmetoder förväntas bland annat kunna minska läkemedelsanvändning vid psykisk ohälsa.

I förslaget till förfrågningsunderlag 2018 har justeringar gjorts som möjliggör en behovsanpassad utökning av husläkarverksamheternas kompetens. Därtill har revideringar gjorts som syftar till att minska administrativa hinder vid samverkan med andra professioner. Dessa åtgärder antas möjliggöra en mer behovsanpassad och personcentrerad vård. Förvaltningen arbetar med att tydliggöra vårdutbudsinformationen på 1177 Vårdguiden samt Vårdgivarguiden, som ska underlätta för invånarna och personal, vårdgrannar och kommuner att på ett strukturerat och enhetligt sätt hitta korrekt information om länets aktuella vårdutbud.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef